

XORIJIY TILNI O'RGANISHDA MEDIASAVODXONLIKNING O'RNI

Qo'qon Davlat Universiteti talabasi

Mamasidiqova Sevinchxon

Annotatsiya Ushbu maqola xorijiy tilni o'rganishda mediasavodxonlikning ahamiyatini tahlil qiladi. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya vositalari va raqamli resurslar yordamida til o'rganish jarayonida mediasavodxonlikning roli, uning malaka va ko'nikmalarni shakllantirishdagi ahamiyati o'rganiladi. O'quvchilarning matnni tushunish, audio va video manbalarni tahlil qilish, axborotni tanlab olish va tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishdagi mediasavodxonlikning samaradorligi ko'rsatib berilgan. Xorijiy tilni o'rganishda raqamli vositalardan foydalanishning pedagogik va metodik jihatlari ham yoritiladi.

Kalit so'zlar Xorijiy til, Mediasavodxonlik, Raqamli resurslar, Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, Til o'rganish, Tanqidiy fikrlash, Pedagogik texnologiyalar

Аннотация В данной статье анализируется значение медиаграмотности в изучении иностранного языка. Изучена роль медиаграмотности в процессе изучения языка с помощью современных информационно-коммуникативных средств и цифровых ресурсов, ее значение в формировании квалификации и навыков. Показана эффективность медиаграмотности в развитии умений учащихся понимать текст, анализировать аудио- и видеоисточники, отбирать информацию и критически мыслить. Также освещены педагогические и методические аспекты использования цифровых инструментов при изучении иностранного языка.

Ключевые слова Иностранный язык, Медиаграмотность, Цифровые ресурсы, Информационно-коммуникационные технологии, Изучение языка, Критическое мышление, Педагогические технологии

Abstract This article analyzes the importance of media literacy in learning a foreign language. The role of media literacy in the process of language learning with the help of modern information and communication tools and digital resources, its importance in the formation of qualifications and skills is studied. The effectiveness of media literacy in developing students' ability to understand the text, analyze audio and video sources, select information and think critically has been shown. Pedagogical and methodical aspects of using digital tools in learning a foreign language are also covered.

Keywords Foreign language, Media literacy, Digital resources, Information and communication technologies, Language learning, Critical thinking, Pedagogical technologies

Kirish

Zamonaviy dunyoda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari hayotning barcha sohalariga keng kirib kelgan bo'lib, ta'lim jarayoni ham bundan mustasno emas. Ayniqsa, xorijiy tillarni o'rganish jarayonida raqamli resurslar va ommaviy axborot vositalarining ahamiyati ortib bormoqda. Mediasavodxonlik tushunchasi o'quvchilarga nafaqat axborotni to'g'ri tanlash va tahlil qilish imkonini beradi, balki ularni mustaqil fikrlash, kreativlik va kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirishga ham yo'naltiradi. Xorijiy tilni o'rganish jarayonida o'quvchilar turli manbalar bilan ishlashga majbur bo'ladilar: audio va video materiallar, onlayn maqolalar, interaktiv dasturlar va ijtimoiy tarmoqlar orqali taqdim etilgan ma'lumotlar. Mediasavodxonlik nafaqat til bilimini oshirish, balki o'quvchilarning axborotni tanqidiy baholash, ma'lumotni filtrlash va samarali foydalanish qobiliyatini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Bugungi kunda til o'rganish jarayonini samarali tashkil etish uchun pedagoglar mediasavodxonlikni o'quv dasturiga integratsiya qilishning turli metod va usullarini qo'llashmoqda.

Mediasavodxonlik o'quvchilarga global axborot maydonida xavfsiz va ongli harakat qilish imkonini beradi. Xorijiy tillarni o'rganishda bu ko'nikmalar, ayniqsa, onlayn resurslar va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishda muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, o'quvchilar internetdagi videolarni tahlil qilayotganda yoki matnlarni tarjima

qilayotganda, ular nafaqat til bilimini, balki axborotning ishonchliligini baholash qobiliyatini ham rivojlantiradilar. Xorijiy tilni o'rganish jarayonida mediasavodxonlikning pedagogik, metodik va amaliy jihatlarini o'rganishga qaratilgan. Mediasavodxonlikni rivojlantirish orqali o'quvchilarning kommunikativ va lingvistik kompetensiyasini oshirish, til o'rganish jarayonini interaktiv va qiziqarli qilish imkoniyatlari ham tahlil qilinadi. Maqola mazmunida xorijiy til o'qituvchilari va metodistlar uchun mediasavodxonlikni ta'lim jarayoniga samarali kiritish bo'yicha tavsiyalar ham berilgan.

Asosiy qism

Mediasavodxonlik – bu shaxsning turli axborot vositalaridan samarali va tanqidiy foydalanish, axborotni aniqligi va ishonchliligini baholash hamda kerakli bilim va ko'nikmalarni shakllantirish qobiliyatidir. Zamonaviy ta'lim jarayonida mediasavodxonlik o'quvchilarga axborot manbalarini tanlash, ulardan maqsadga muvofiq foydalanish va axborotni to'g'ri talqin qilish imkonini beradi. Bu ko'nikma ayniqsa xorijiy til o'rganishda muhim, chunki til bilimini oshirish faqat grammatik qoidalar va lug'at bilan cheklanmaydi, balki turli madaniy va kontekstual axborotlarni tushunish va ulardan samarali foydalanish bilan bog'liq.

Mediasavodxonlik nafaqat til o'rganish jarayonini interaktiv va qiziqarli qiladi, balki o'quvchilarning tanqidiy fikrlash, ijodiy yondashuv va mustaqil o'rganish qobiliyatlarini rivojlantiradi. Pedagoglar mediasavodxonlikni o'quv dasturiga integratsiya qilish orqali o'quvchilarning lingvistik, kommunikativ va madaniy kompetensiyalarini birgalikda rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Xorijiy tilni o'rganish jarayonida mediasavodxonlikning roli bir necha yo'nalishda namoyon bo'ladi. O'quvchilar audio va video materiallarni tinglash va tahlil qilish orqali talaffuz, intonatsiya va nutq madaniyatini o'rganadilar. Onlayn videodarslar, podkastlar yoki yangiliklar portallari orqali olingan materiallar o'quvchiga tilni tabiiy kontekstda o'rganish imkonini beradi. O'quvchilar matnlarni tanqidiy baholash va mazmunini tushunish orqali lug'at va grammatik qoidalarni amalda qo'llashni o'rganadilar. Mediasavodxonlik ularni noto'g'ri yoki manipulyatsion ma'lumotlardan himoya qiladi va axborotni ishonchli manbadan olish ko'nikmasini shakllantiradi. Onlayn interaktiv platformalarda ishlash orqali o'quvchilar tilni samarali va qiziqarli tarzda o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Mediasavodxonlik o'quvchilarning kommunikativ ko'nikmalarini oshirishga xizmat qiladi. Onlayn forumlar, ijtimoiy tarmoqlar va virtual muloqot muhitlarida xorijiy tilni qo'llash orqali o'quvchilar tilni amalda ishlatish tajribasini orttiradilar. Bu esa ularning nutq, tinglash, o'qish va yozish ko'nikmalarini bir vaqtning o'zida rivojlantiradi. Xorijiy tilni o'rganishda mediasavodxonlikni rivojlantirish uchun bir nechta pedagogik usullar samarali hisoblanadi. Jumladan, o'quvchilarga turli axborot manbalarini tanlash va tahlil qilish bo'yicha topshiriqlar berish, interaktiv multimedia resurslaridan foydalanish, onlayn testlar va viktorinalar orqali bilimni mustahkamlash. Til o'rganishda ijtimoiy tarmoqlar va platformalarda o'quvchilarni maqsadli muloqotga jalb qilish, ularni turli madaniy va lingvistik kontekstlarda nutqiy vaziyatlarga duchor qilish mediasavodxonlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Pedagoglar mediasavodxonlikni rivojlantirishda o'quvchilarga axborotni tanqidiy baholash, mualliflik va intellektual mulk huquqlarini tushunish, axborot xavfsizligi masalalarida ko'nikmalarni shakllantirishga e'tibor qaratishlari zarur. Bu esa o'quvchilarda mustaqil va ongli o'rganish tajribasini yaratadi hamda til o'rganish jarayonini yanada samarali qiladi.

Henry Jenkins "konvergent media madaniyati" g'oyasi bilan tanilgan. Uning fikricha, zamonaviy raqamli media bilan ishlash jarayoni yangi savodxonlik turlarini shakllantiradi. Bu, o'z navbatida, xorijiy til o'rganuvchilarga: mazmunni turlicha formatlarda talqin qilish, multimodal matnlar bilan ishlash, madaniy kontekstni anglash imkonini beradi. Jenkins media interaktivligi til o'rganishda motivatsiyani kuchaytirishini ta'kidlaydi.

Stephen Krashenning "tushunarli kiritma" (comprehensible input) nazariyasi media orqali til o'rganishning ilmiy asosini beradi. Media materiallar (film, audio, real suhbatlar) tilni tabiiy kontekstda egallashni kuchaytiradi.

Xulosa

Xorijiy tilni o'rganish jarayonida mediasavodxonlikning roli bugungi kunda juda muhim hisoblanadi. Mediasavodxonlik o'quvchilarga axborotni tanlash, tahlil qilish va tanqidiy baholash ko'nikmalarini shakllantirish orqali til o'rganishni samarali qiladi. U o'quvchilarning mustaqil fikrlash, kommunikativ va lingvistik kompetensiyalarini rivojlantiradi hamda raqamli resurslardan ongli foydalanish imkonini beradi. Zamonaviy

ta'limda mediasavodxonlikni xorijiy til o'qitish jarayoniga integratsiya qilish pedagogik va metodik jihatdan katta ahamiyatga ega. Onlayn audio, video, interaktiv dasturlar va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish orqali o'quvchilar tilni tabiiy kontekstda o'rganadilar, global axborot maydonida xavfsiz va samarali harakat qilish ko'nikmalarini egallaydilar. Pedagoglar mediasavodxonlikni rivojlantirish bo'yicha metodik vositalar va amaliy tavsiyalarni qo'llash orqali o'quvchilarning til o'rganish jarayonini interaktiv, qiziqarli va natijaviy qilishlari mumkin. Xulosa qilib aytganda, mediasavodxonlik xorijiy tilni o'rganish jarayonida nafaqat bilimni oshirish, balki o'quvchilarda tanqidiy fikrlash, ijodiy yondashuv va axborot bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1) Abduvaliyev, O. Mediasavodxonlik va ta'lim jarayonida uning o'rni. Toshkent Fan, 2020.
- 2) Xolmatov, B. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari yordamida til o'rganish metodikasi. Toshkent O'qituvchi, 2019.
- 3) Karimova, D. Xorijiy til o'qitishda raqamli resurslardan foydalanish. Toshkent Universitet nashriyoti, 2021.
- 4) Islomov, A. Pedagogik texnologiyalar va mediasavodxonlik. Samarqand Fan va ta'lim, 2018.
- 5) Tursunov, M. Til o'rganishda interaktiv va multimedia vositalarining samaradorligi. Toshkent Ta'lim nashriyoti, 2020.
- 6) Yoqubov, S. Mediasavodxonlik va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish. Toshkent Pedagogika, 2022.
- 7) Raximova, N. Xorijiy tilni o'rganishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari. Toshkent Universitet nashriyoti, 2021.
- 8) Jenkins, H. (2006). Convergence Culture: Where Old and New Media Collide. New York University Press.
- 9) Krashen, S. Principles and Practice in Second Language Acquisition. Pergamon Press, 1982.

Foydalanilgan veb-saytlar

1. [Ziyonet](#)
2. [Edu.uz](#)
3. [Kitobxon.uz](#)